

Ус үзл уга, гос тээлдг уга

Оли цуггар медг, Сандж Нор-сункович Чурбанов — Элст балгьсна залгьлдана конторин начальник, шалтгта болад, эмнүлх дееран, сәанар амрхиа гәлә Северо-Осетинск АССР-д бәәх «Цей» тидг курорт орад гарна.

Хаалгьин утда цуцрен бийнь (тиггл уга чиги бәәшгә, юнъгад гихлә Элетәс Диви күртә автобусд, цааранднь төмр хаалгьар йовсн), Сандж курортд ири, эдгьмта бәәлтгәтгәр хошан секәд, цаас гаргьдз ави, бичг бичх бнъгтә бәәнә. «Намаг гарад йовдз бәәтә, Хавра (герги) буйн төләд, күрн мөндән илгәгьич гидж сурсн биший, терүгинь эс күңәхлә бөлх, дакад бөлхлә, ягьв-кегь гигьад саначрхад бәәх» гисн ухан Санджин толгьагьаснь гархш.

Тегәд, «Хавра мини, мөнд» гигьад Сандж бичгән әкләд, (ай юугьинь келхв, залу герги хойр хооридан ю эс бичхв) удхш — эрин уга цагьан цааснд эрә гаргьад, дүүргәд бичәд, дөрн терүгән нагьад йовулад оркна. Бичгин хайгнь ним болна: Элст балгьсн, Чкаловин пертә уульнц, 9-ч гер.

Бичгән йовулчкес Сандж, (хә-рүгьинь ирхинь йирин меджә-хтов, наадад эн залгьлдана контор толгьалджахш), седклин төвкисн, әмчдән орад, хот-хоолнь тав, ахрар келхд, амрна.

Эргид йир сәәхи. Көк моддуд, сала-шидмсән сарсалгьдз кеерсн, Кавказин бидр уул цагьан махлагьари тенъгрин үүлнд күрч тулсн, уухид күригьәд, хаджуднь гилтә уулае уреджах бички гол шууга гач хурдлж көөс цахрад, зәрмдән ик-ик чолудиг модна шивк мет көлврүлдж шивәд, авад йовад одснь үзгдчә.

Уг сүүлднь амрхар ирсн улс әд-тенд баглрдад, хооридан ю-бие келидәд, инәлдәд сууцхәнә. Зәрмнь дегтр умшсн, зәрмнь шатр, дөөв наасн бәәнә.

Эн тоот Санджд йир таасгднә. Хойр... гурв... дола... арв хонд оркна, бийнь йир сән, гем-зовлнъгнь чиги гийгрв. Зуг гертәснь

Редакцас. Эн номер гарчах цагт, гентки Целина района Троицк селәнд бәәдг Джембин Ярославс мана хайгар бичг ирв. Бичгиг секәд умшхла, Яшалтинск района центр — Яшалта селән геедрсиг хәәджәх бнъгтә, терүг бәәх угагьинь охд нөкд бөлтха гидж манас сурджана.

«Акад юми, Яшалта ягьад геедрмб?» — гидж санад, инән алнътрад, бичгиг цааранднь умшхла...

Джембин Ярослав Яшалтад бәәх әлги-сәндан бичсн бичгинь, цу әмти күндлг, манд хәәртә

бичгин хәрү эс ирнә гихәс бин Сандж яерад бәәнә.

Гентки бичг зөбдг күн Санджиг хәәгьад күрч ирад, «бичг-ти хәрү ирдж» — гигьад бнъгә Келхәс Сандж «ягьад, ягьдз, юг бөлдз, тиим бөлх зөв уга» — гидж кели, «бичг авх күн эн герт уга» гидж Элстин тинзтә нөгьан цаасн деер умшна.

Дарунь бас нег бичг йовулад оркна. Арв хонна. Хәрү уга. Тер бийнь «әндү гарсн бөлх» гигьад Сандж далагьар санагьан зөвхш. Тингидз бәәтлнь хойрдч бичгн бас хәрү күрч ирнә. Санджд му ухан орад, зүркн догдлад, чинән алдрад, махмуднь чим-чим гигьад, гарн чичрәд, «амрлгьн уга бөлг, хәрх» гидж шиндәд, хошан баглана...

Герти хуучари, Хавра мөндөмөндө, зуг Санджас бичг уга гигьад уульад гүүгьад бәәхәс бин.

Сандж хәрдж ирнә, Хавра залугьан әмд-мөндинь үзәд төвкннә.

Тингн гихнь Санджин гарт көдлжәсн бичг зөбдг күүкн Пянова Валентина Петровна ус үзл уга, гос тәәлсн бәәдз. Хавраг көдлмшт одсн ардн ирчкәд, уга бөлхлән, «бичг авх күн Элетд уга» гигьад темдгәд хәрү йовулад бәәдз.

Игәд тууджиг чиләгьад, цег тәвдз бөлхми билә. Болв, әрв уга цәәлгьвр кергтә болджана. Үндн келхлә, эн тоот Сандж Чурбановла бин, Санъгьджин Дөрмәнлә харгьсн йовдл. Хавра уульдз балгьс эргдз гүүсми бин, Санъгьджин Оля хойр-гурви үрән көтләд, Дөрмәнәсн зәнъг мөрдәд йовсми.

Болвчи, эн тоот Санъгьджин Дөрмәнлә бин, Чурбановла үндән, деер келгдсәр харгьсн бөлхн йир сән бөлх зөвтә билә. Ягьад келдг болвчи, балгьсна залгьлдана конторин начальник эн болджана. Учр тиим болсар әврәнн гардврт көдлжәсн улсиг «ус үзл уга, гос тәәлдгинь» уур-улх билә, юнъгад гихлә тиим йовдл кенд таасгдх бөлгьнат?

БЕМБИН Тимофей.

залгьлдана көдлчәр хайгнь ху-сад, «Яшкульд авч одтха» тидж деерн темдг тәвдз.

Төр хоориднь бичг, Ростовин медлд орад, эргәд Яшкульд ирнә, тендәсн хәрү Джембин Ярославд бгүлгднә.

Эинь Яшалта геедрдз гигьад, уудж хот уга, унтдз нөр уга, чееджәр зовад, мана дөнъ сурдз бичсн бәәдз.

Тегәд биди деер келгдсн хойр йовдлар, республикин залгьлдана конторин ахлач үр Эрдннед үг бгчәнәвди.